

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 9.marta 2020. godine
Br. ref.:RK 1526/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI194/18

Podnosilac

Kadri Muriqi i Zenun Muriqi

**Ocena ustavnosti Rešenja Rev. br. 157/2018 Vrhovnog Suda
Republike Kosova, od 4. jula 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev je podnet od strane Kadri Muriqija i Zenuna Muriqija, iz Peći (u daljem tekstu: podnosioci zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosioci zahtev osporavaju Presudu Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) [Rev. br. 157/2018] od 4. jula 2018. godine, u vezi sa Presudom Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) [Ac. br. 2743/2016] od 25. januara 2018. godine, i Presudom Osnovnog suda u Peći – opšte odeljenje (u daljem tekstu: Opštinski sud) [C. br. 896/12] od 18. maja 2016. godine.
3. Podnosioci zahteva su primili osporenu presudu Vrhovnog suda dana 18. avgusta 2018. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene Presude Vrhovnog suda, kojom je, po navodima podnosilaca zahteva, došlo do povreda njihovih prava i osnovnih sloboda zagarantovanih članovima 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]; 46 [Zaštita imovine] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosova (u daljem tekstu: Ustav), u vezi sa članovima 6 (Pravo nepravično suđenje) i 13 (Pravo na delotvoran pravni lek) Evropske konvencije o Ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLjP) kao i članom 1 (Zaštita imovine) Protokola br. 1 EKLjP-a.

Pravni osnov

5. Zahtev se zasniva na stavovima 1 i 7 člana 113 [Jurisdikcija i ovlašćene strane], Ustava, članu 22 [Procesuiranje podneska], 47 [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosova (u daljem tekstu: Zakon), kao i na pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosova (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred sudom

6. Dana 14. decembra 2018. godine, podnosioci zahteva su, putem poštanske službe, podneli njihov zahtev pred Ustavnim sudom Republike Kosova (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 20. decembra 2018. godine, Predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za Razmatranje, u sastavu sudija: Bekim Sejdiu (predsedavajući), Remzije Istrefi-Peci i Nexhmi Rexhepi.
8. Dana 18. januara 2019. godine, Sud je obavestio podnosiocima zahteva o registraciji zahteva i kopiju istog je poslao i Vrhovnom sudu.
9. Istog tog dana, Sud je poslao jedan zajednički obaveštajni dopis svim stranama koje su zainteresovane za zahtev KI194/18, odnosno, I.S., H.S., D.S., B.S., Gj.H., i A.D. Sud ih je obavestio u registraciji zahteva i poslao im je po jednu kopiju, dajući im tako mogućnost da podnesu svoje komentare u vezi sa zahtevom. Unutar roka koji je bio naveden, Sud nije primio niti jedan komentar od zainteresovanih strana.

10. Dana 11. septembra 2019. godine, Sud je obavestio Osnovni sud o registraciji zahteva i tražio je od istog da podnese u Sud ceo spis predmeta koji je povezan sa zahtevom KI194/18.
11. Dana 17. septembra 2019. godine, Osnovni sud je podneo pred Sud zatražene spise predmeta.
12. Dana 8. novembra 2019. godine, Sud je, iz originalnog dosijea koji je podnet Sudu, primetio da je zainteresovana strana u zahtevu KI194/18 takođe i Sh. Sh., koju je isto obavestio o registraciji zahteva i kojoj je poslao jednu kopiju istog. Sud je pružio mogućnost i ovoj zainteresovanoj strani da podnese soje komentare u vezi sa zahtevom. Sud je obavešten od strane Pošte Kosova da oni nisu uspeali da nađu Sh. Sh.
13. Dana 5. februara 2020. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno glasova je predložilo sudu neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica

14. Podnosioci zahteva kupili su nepokretnu imovinu 2010. godine. Posle toga, 2012. godine, pokrenuli su sudski postupak tuživši svoje komšije i tražeći „negiranje službenosti i predaju nepokretne imovine“. U 2018. godini svi sudski postupci su se okončali u sva tri stepena (pred Osnovnim, Apelacionim i Vrhovnim sudom) u vezi sa slučajem podnosilaca zahteva. U nastavku će se sve ove činjenice hronološki objasniti.

Postupci sprovedeni u vezi sa potvrdom vlasništva i kupoprodajom nepokretne imovine – čija je službenost predmet spora u slučaju KI194/18

15. Dana 20. juna 2008. godine, Komisija za Imovinske zahteve Kosova (u daljem tekstu: KIZK) je putem grupne Odluke [KPCC/D/A/19/2008] odlučila da je M.M.I. jedini vlasnik nad celom parcelom br. 5382/4, iz posedovnog lista br. 9475 KO Peć, u ukupnoj površini od 500m² (u daljem tekstu: nepokretna imovina). Ovom grupnom odlukom, KIZK je odlučio da: (i) M.I.M. je vlasnik u delu 1/1 tražene imovine; (ii) M.I.M. ima pravo na posed navedene imovine; (iii) odgovorne strane ili bilo koje drugo lice koje je uzurpiralo imovinu treba biti udaljeno sa imovine.
16. Dana 18. maja 2010. godine, podnosioci zahteva su kupili gore navedenu nepokretnu imovinu od njenog tadašnjeg vlasnika, M.I.M. Istog tog dana oni su potvrdili Ugovor o kupoprodaji pred Osnovnim sudom u Peći.
17. Dana 23. jula 2010. godine, podnosioci zahteva su dobili i Uverenje [br. UL-71611071-09475] o imovinskim pravima nad nepokretnom imovinom – za navedenu nepokretnu imovinu – u kojem je bilo naglašeno da je prvi podnosilac zahteva, Kadri Muriqi vlasnik 1/2 nepokretne imovine; dok je drugi podnosilac zahteva, Zenun Muriqi vlasnik druge 1/2 nepokretne imovine. Podnosioci zahteva, braća, su zajedno, na osnovu navedenog Uverenja, bili

vlasnici celokupne nepokretne imovine. Njihovo vlasništvo nad ovom imovinom, kao što će se to videti i u nastavku, nikada nije bilo predmet spora pred redovnim sudovima niti je bilo spora između podnosilaca zahteva i zainteresovanih strana. Ono što je bilo sporno tokom svih ovih postupaka, kao što će se to objasniti u nastavku, je bila granična linija ove imovine sa susednim parcelama zainteresovanih strana i, konkretnije, jednog puta koji je napravljen za službenost za imovinu I.S. a kojeg su koristili i drugi susedi. Takođe je bilo sporna i činjenica od kada je nastao ovaj put i da li može da se ugasi/ospori navedena službenost, zato što su podnosioci zahteva postali vlasnici navedene nepokretne imovine, dok, sa druge strane, za tu službenost se tvrdilo da je postojala još iz vremena kada je M.I.M bio vlasnik nepokretne imovine koju je on prodao podnosiocima zahteva.

Postupci koji su sprovedeni još od momenta podnošenja prvobitne tužbe pa sve do završetka 14 sudskih rasprava [13 prethodnih i 1 glavne rasprave] pred Osnovnim sudom

18. Dana 14. novembra 2012. godine, podnosioci zahteva su prvobitno podneli tužbu za "potvrdu vlasništva" protiv I.S., Gj.H., A.D., i F.L.L. Istu tu tužbu su, kasnije i jednog kasnijeg datuma, oni precizirali i ponovo klasifikovali kao "tužbu za osporavanje službenosti i predaju nepokretne imovine". Podnosioci zahteva su obrazložili svoju tužbu navodeći da su oni kupili nepokretnu imovinu od njenog bivšeg vlasnika, M.I.M., ali da su kasnije počeli da sumnjaju da se katastarske granice ne slažu sa stanjem na terenu i, po njima, zainteresovane strane, odnosno tuženi, su iskoristili odsustvo vlasnika i na nezakonit način su uzurpirali imovinu tako što su pomerili granice, odnosno granične linije, i tako što su otvorili novi put [sporni put/sporna službenost] za prolaz kroz njihovu nepokretnu imovinu.
19. Dana 3. juna 2013. godine, I.S., prvotuženi, u svom odgovoru na žalbu je naglasio da ne stoje navodi podnosilaca zahteva u vezi sa uzurpacijom nepokretne imovine zato što je on kupio njegovu katastarsku parcelu, koja se graniči sa parcelom podnosilaca zahteva, tokom 1973. godine, i od te godine on je u posedu iste. On je naglasio da je parcelu kupio od D.O. i od iste vlasnice su svoja zemljišta kupili i drugi susedi, odnosno druge zainteresovane strane. Još od tada, po navodima I.S., sa prodavcem D.O. su se složili da će svi vlasnici parcela koje je ona prodala proširiti put preko kojeg su imali izlaz – zato što je put bio uzak – kao i da isti taj put oni koriste još od 1973. godine. Svaki od ovih vlasnika, na osnovu navoda I.S., je dao po 3 metara od svojih odgovarajućih parcela da bi napravili prohodnim taj put kao i da ga zajednički koriste kao zajednički put – koji oni zajednički koriste.
20. Dana 16. jula 2013. godine, Osnovni sud je održao prvu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sudskoj sednici, podnosioci zahteva su ostali pred svojim prvobitnim tužbenim zahtevom. Zainteresovane strane su osporile tužbeni zahtev podnosioca zahteva naglašavajući da su, u suštini, oni kupili svoju imovinu mnogo ranije kao i da nisu uzurpirali niti jedan deo imovine podnosilaca zahteva. Na kraju sudske sednice, Osnovni sud je, putem jednog proceduralnog rešenja, usvojio predlog podnosilaca zahteva da se izvrši pregled mesta zajedno sa veštakom geodetske struke i da bi se mogla utvrditi tačno nepokretna imovina podnosilaca zahteva. Veštak

geodetske struke, Sh.K. je određen takođe na toj sednici a sledeća sednica za razmatranje je bila zakazana za dan 4. septembar 2013. godine.

21. Dana 4. septembra 2013. godine, Osnovni sud je održao drugu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosioca zahteva. Na osnovu zapisnika proizilazi da je Sud saslušao veštačenje veštaka geodetske struke, po kojem: *"Sporna parcela koja je registrovana pod brojem 5382/4 KO Peć, u površini od 500 m² [navedena sporna imovina] [...] koja je po katastarskim zapisima registrovana na ime Kadri Muriqija i Zenuna Muriqija [podnosioci zahteva], je ograničena sledećim katastarskim parcelama: sa severne strane sa katastarskom parcelom br. 5385/7, koja je registrovana na ime Sh.Sh.; sa istočne strane se graniči sa katastarskom parcelom br. 5382/32 koja je registrovana na ime M.N., a koja parcela istovremeno deli parcele sudskim strana. Sa južne strane se sporna parcela graniči sa katastarskom parcelom br. 5382/5 koja je u vlasništvu M.P., sa južne strane se sporna parcela graniči sa katastarskom parcelom br. 5382/30, koja je u vlasništvu Xh.U., sa severne strane sporne parcele na licu mesta se proteže put koji je popločan i, na osnovu katastarskih zapisa, ovaj put u celoj svojoj dužini i širini se nalazi na privatnim imovinama i nije registrovan u katastarskim zapisima kao posebna jedinica."* Nakon toga, u zapisniku Osnovnog suda se navodi da: *"Ovlašćeni zastupnik tužilaca [podnosioca zahteva] bez pitanja i napomena."* Sa druge strane, na pitanje zainteresovane strane I.S. da li postoji sporni put na urađenim aero snimanjima, veštak geodetske struke je odgovorio da *"na osnovu aero fotografisanja iz 2004. i 2009. godine postojeći put se pojavljuje u oba slučaja."* Na kraju, Sud je naložio veštaku geodetske struke da preda svoje veštačenje napismeno u roku od sedam (7) dana. Veštak geodetske struke je podneo svoje veštačenje i isto je deo originalnog dosijea slučaja.
22. Dana 30. septembra 2013. godine, kao što je to već navedeno iznad, podnosioci zahteva su, preko njihovog novog advokata, precizirali i proširili svoju prvobitnu tužbu. Oni su naglasili da u prvobitnoj tužbi nije tačno naveden osnov tužbenog zahteva kao i vrednost spora i, samim tim, oni sada preciziraju njihovu pravni osnov kao "poricanje službenosti i predaja nepokretne imovine" uz vrednost spora od 5,000.00 evra. Oni su takođe naglasili da sada žele i da prošire svoju tužbu i protiv jednog novog tuženog, Sh.Sh., koji od sada pa nadalje treba da bude predstavljen kao petotuženi. Specifičnije, putem preciziranja njihovog tužbenog zahteva, podnosioci zahteva su tražili od Osnovnog suda da donese Presudu, tako da: (i) se utvrdi da tuženi I.S. nema pravo službenosti prolaska pešice, zaprežnim kolima ili drugim vozilima na spornom putu; (ii) se obaveže I.S. da podnosiocima zahteva preda u faktički posed istočni deo katastarske parcele br. 5382/4 u površini od 20m²; (iii) da se obavežu Gj.H. i A.D. da podnosiocima zahteva predaju u faktički posed južni deo katastarske parcele br. 5382/4; (iii) da se obavežu F.L.L. i Sh.Sh. da podnosiocima zahteva predaju u faktički posed severni deo katastarske parcele br. 5382/4; i (iv) da se obavežu svih petoro tuženih da sami snose troškove postupka.
23. Glavni navod u tužbi podnosioca zahteva je bio da tuženi I.S., D.S., H.S., i B.S., svi iz porodice S., nemaju pravo prolaska na put koji se prostire na njihovoj nepokretnoj imovini. Glavni navod je takođe bila činjenica da tuženi I.S. održava u svom posedu i jedan deo nepokretne imovine podnosioca zahteva u

površini od 20m²; a tuženi Gj.H. održava u svom posedu površinu od 48 m²; i tuženi A.D. površinu od 11m² i Sh.Sh. površinu od 14 m².

24. Kao odgovor na tužbu podnosilaca zahteva, tužene strane, odnosno zainteresovane stane su, između ostalog, naglasile da su oni navedeni put koristile neprekidno i bez ikakvih prepreka još od 1973. godine kao i da je ovaj put urađen od strane tadašnje vlasnice katastarskih parcela, D.O., po sporazumu sa svakim vlasnikom susednih parcela kao i da taj put postoji i dan danas.
25. Dana 28. oktobra 2013. godine, podnosioci zahteva su proširili svoj tužbeni zahtev i protiv H.D.
26. Dana 9. decembra 2013. godine, nakon neuspeha da se održi nekoliko sednica za razmatranje zbog toga što strane nisu bile prisutne, Osnovni sud je održao treću sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovom javnom razmatranju, podnosioci zahteva su se izjasnili o povlačenju njihove tužbe protiv Sh.Sh. i H.D., a taj zahtev je bio usvojen od strane Osnovnog suda. Tokom sednice, podnosioci zahteva su naglasili da oni ostaju pri preostalom delu njihove tužbe; dok je, s druge strane, I.S., prvotuženi, izjavio da je tokom 1972. godine sporna parcela bila livada i 5 osoba je kupilo svoje parcele i složili su se da daju po 3 metra da bi napravili sporni put. Još od te godine, po njemu, nikada nije bilo problema, ali su se problemi pojavili od momenta kada su podnosioci zahteva kupili nepokretnu imovinu i kada su izgradili svoju kuću. Po I.S., put je bio popločan "kockama" pre 7 godina a sada podnosioci zahteva "pokušavaju da nas spreče da koristimo put." Na sednici, I.S. je predložio Sudu da se pozove njihov komšija X. kao svedok. Sa njegovim predlogom za saslušanje ovog svedoka su se složili i podnosioci zahteva i Sud je odlučio da se isti pozove kao svedok na sledećoj sednici koja je zakazana za 23. januar 2014. godine. Što se tiče predloga podnosilaca zahteva da se izađe na mesto zajedno sa veštakom iz geodetske struke, Osnovni sud je naglasio da će odluka o ovome biti doneta na sledećoj sudskoj sednici.
27. Dana 18. februara 2014. godine, nakon neuspeha da se održi sednica koja je bila zakazana za dan 23. januar 2014. godine, Osnovni sud je održao četvrtu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici su bili prisutni: advokat podnosilaca zahteva; ovlašćeni zastupnik I.S., drugotuženi Gj.H. kao i četvrtotuženi F.LL; i takođe i tri svedoka koji su bili pozvani od strane Suda, X. Y., i Z.
28. Na ovoj sednici, Osnovni sud je, nakon što im je pročitao njihova prava koja su predviđena u članu 347.2 i 343 Zakona o Parničnom Postupku (u daljem tekstu: ZPP), saslušao tri gore navedena svedoka.
29. Prvi svedok, X, je izjavio: "da su negde tokom 197. godine, kupljeni placevi tu od vlasnice D. O., [...], i da se seća da je vlasnica zemljišta pustila da tu prođe put da bi mogla da proda i druge placeve sve do tuženog I. S. Takođe je izjavio da je vlasnica zemljišta D angažovala veštaka geodetske struke i da su izmerili svaki plac posebno [...]. Svi su bili obavezni da daju malo mesta za put do I. S., koji je prvi počeo da gradi tu kuću i da bi preneo materijal za izgradnju kuće kamionima i traktorima." Na pitanje Osnovnog suda da li je

ovaj sporazum bio sklopljen pismeno ili usmeno, svedok X. je odgovorio da *“sporazum je sklopljen pismeno i mi smo svi pustili po jednu površinu na jednak način kao i da je put 4 metara, dok u dužini treba da bude nekih 80 metara, sve do kuće I.S.”* Na jedino pitanje advokata podnosilaca zahteva u vezi sa tim da li je registrovan put kao javni put u katastarskim zapisima, svedok X. je odgovorio da *“put je registrovan na privatnom vlasništvu.”*

30. Drugi svedok, Y. je izjavio: *“prvi koji je tu kupio imovinu i koji se doselio tu je bio I.S, a nakon njega sam došao ja. Tokom 1974. godine mi smo počeli sa izgradnjom kuće, a uselili smo se u tu kuću 1991. godine [...]. Dogovorili smo se kad smo kupili parcele a da pustimo put da svako od nas da po malo od svog zemljišta i put je bio predviđen da bude 3 metara širok i evo 40 godina se ovaj put koristi od nas i od strane I.S. Pre četiri godine, put je bio popločan kockama od strane Opštine, i postavili smo kanale za vodovod i struju i svi smo ovde dali procentualno uz izuzeće I.S. kojeg smo oslobodili plaćanja zbog njegovog ekonomskog stanja. Tužilac je [podnosioci zahteva], prilikom kupovine, oni su sve kupili spremno, put, vodu, struju i sada žele da zatvore ovaj put.”* Na pitanje advokata podnosilaca zahteva o tome da li se seća, prilikom izgradnje kuće, kojim putem su prolazili, svedok Y. je izjavio da: *“kada smo počeli sa izgradnjom kuće I.S. otvoren je put u širini od 3 metara i tim putem je nošen materijal za izgradnju te kuće.”* Na drugo pitanje advokata podnosilaca zahteva, svedok Y. je izjavio da: *“put koji smo mi pustili se nalazi na privatnom vlasništvu, mislim da je tako [...] Siguran sam da je sporazum urađen na pisani način, ali tokom rata isti je uništen.”* Na pitanje Osnovnog suda u vezi sa tim da li su oni imali ikada problema sa tim putem, svedok Y. je odgovorio da *“mi nikada nismo imali nikakav problem u vezi sa korišćenjem ovog puta kao i tuženi I.S. Problem je počeo kada su se doselili tužioci [podnosioci zahteva] tu, jer da je bilo mogućnosti da nas zaustavi [bivši vlasnik nepokretne imovine] koji je bio vlasnik zemljišta, ali nas nije zaustavio.”*
31. Treći svedok Z. je izjavio da: *“od kada se ja sećam i kako mi je govorio otac od dana kada smo mi kupili plac po sporazumu sa tadašnjim prodavcem jedan deo se trebao dati za put i jedan od prvih koji je počeo da gradi kuću, izgradio je I.S. koji je počeo da nosi materijal za izgradnju kuće koristeći taj put. Mi smo kuću kupili 1973. godine, i negde tokom 1973-74. godine izgrađena je i naša kuća i nakon rata smo mi tražili od opštine da nam poploča taj put kockama i mi smo regulisali i vodovod i struju.”*
32. Dalje, na toj istoj sednici, Osnovni sud je potvrdio na zapisnik da je bez ikakve primedbe advokat podnosilaca zahteva potpisao zapisnik. Osnovni sud je nakon toga usvojio i zahtev podnosilaca zahteva da se izađe na mesto zajedno sa veštakom iz geodetske oblasti Sh.K.
33. Dana 17. marta 2014. godine, Osnovni sud je održao petu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva, gde je nastavljeno sa razmatranjem dokaza iz veštačenja veštaka geodetske struke. Veštak je izjavio da: *“Nakon što smo utvrdili geodetsku mrežu, počeli smo sa prirodnim postupkom, gde je sa istočne i zapadne strane pokazana katastarska granica, dok je sa južne i severne strane urađena procena zida sa obe gore navedene geografske strane gde Sud želimo da pismeno obavestimo u vezi sa delom koji drže kontra*

predlagači [tužene strane] od parcele tužilaca [podnosilaca zahteva].” Na sednici, Osnovni sud je obavezao veštaka geodetske struke da predstavi veštačenje sa mesta na pisani način u roku od sedam (7) dana. Ceo postupak je potpisan od strana bez ikakve primedbe.

34. Unutar navedenog roka a nakon što je izašao na teren sa sudijom ovog predmeta, veštak geodetske struke Sh.K., je podneo njegovo pismeno veštačenje. Predmet veštačenja je bilo detaljno merenje ili pregled predmetne nepokretnosti. U sudskom veštačenju su naglašeni svi delovi sa kojima se graniči nepokretna imovina podnosilaca zahteva kao i aktualni vlasnici/posedovaoci tih susednih parcela. Po veštaku geodetske struke, na terenu je označena katastarska granica za spornu parcelu i pokazane su 4 detaljne tačke na osnovu katastarskih zapisa sa kojima raspolaže Geodetsko odeljenje opštine Peći iz skice premera iz 1973. godine. U veštačenju se navodi da, nakon postupka označavanja ovih tačaka po nalogu Osnovnog suda, izvršeno je i *“detaljno snimanje (pregled) činjeničnog stanja na terenu, gde je nakon proračuna utvrđeno sledeće stanje:*
- *Tuženi, Gj.H. koristi od parcele tužilačke strane (5382-4) površinu od: 48m² [...]*
 - *Tuženi, A.D. koristi od parcele tužilačke strane (5382-4) površinu od: 11m² [...];*
 - *Tuženi, Sh.S. koristi od parcele tužilačke strane (5382-4) površinu od: 14m² [...];*
 - *Popločani put na terenu prolazi kroz parcelu tužilačke strane u površini od: 76m². [...] Dužina puta koji prolazi kroz parcelu tužilačke strane je 22. 41m od tačke: r2 do tačke r1. [...]*
35. Kao dodatno objašnjenje, u svom sudskom veštačenju, veštak geodetske struke je naglasio: *“Parcela tužilaca [podnosilaca zahteva] u tekstualnom delu- Uverenje o Vlasništvu, ima površinu od: 500m², dok u grafičkom delu – sa vanjskim tačaka katastarskih granica (tačke 1, 53, 4, 3, 477, i 2) ima površinu od: 560 m². Dakle, razlika je 60m². Ova razlika se rodila i nasleđena je od podele i formiranja parcele tužilačke strane na skici merenja iz 1973. godine. Tužilačka strana [podnosioci zahteva] trenutno na terenu imaju upotrebljivu površinu od: 411m². Ova površina e bez delova koje koriste tužene strane, susedi, i bez dela puta [spornog puta].”*
36. Osnovni sud je poslao podnosiocima zahteva jednu kopiju gore navedenog sudskog veštačenja koje je pripremljeno od strane veštaka geodetske struke.
37. Dana 2. aprila 2014. godine, podnosioci zahteva su podneli svoje primedbe na gore navedeno veštačenje Sh.K. naglašavajući da: *“veštak nije fizički zabeležio katastarske tačke 1, 2, 3, 4”* i, po njima, nije precizirana površina parcele koju je Gj.H. zahvatio sa kućom, nije precizirana površina koja je uzurpirana od strane Y.S. na istočnoj strani; nije tačno izmerena površina koja je uzurpirana od strane posedovaoca F.LL., odnosno vlasnika Sh.S. U ovom dopisu, podnosioci zahteva su takođe povukli i tužbu koja je bila podneta protiv F.LL. zato što on nije bio vlasnik jedne od susednih parcela, već je to bio Sh.S., za kojeg su tražili da bude ponovo označen kao tužena strana.

38. Dana 10. aprila 2014. godine, Osnovni sud je održao šestu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici, podnosioci zahteva su tražili da se izvrši sudska super-ekspertiza. Proceduralnom odlukom na toj istoj sednici, Osnovni sud je odbio zahteva podnosilaca za geodetsku super-ekspertizu. Takođe je odlučeno da se tuženom Sh.Sh. odredi jedan privremeni advokat, zato što je isti van zemlje.
39. Dana 15. aprila 2014. godine, Osnovni sud je održao sedmu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici je odlučeno da se povuče tužba protiv F.LL. Osnovni Sud će doneti odluku i u vezi sa proširenjem tužbe protiv Sh.Sh., sud će odlučiti o tome nakon što se isti obavesti u vezi sa tužbom koja je podneta protiv njega.
40. Dana 13. maja 2014. godine, Osnovni sud je održao osmu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici, podnosioci zahteva su tražili da se na sledećoj sednici pozove veštak geodetske struke da bi pojasnio primedbe podnosilaca zahteva koje su bile pismeno navedene dana 1. aprila 2014. godine u vezi sa sudskim veštačenjem. Osnovni sud je usvojio zahtev podnosilaca zahteva i odlučio je da pozove veštaka geodetske struke Sh.K. za sledeću sednicu. Na kraju, takođe je smatrano da je povučena tužba podnosilaca zahteva protiv F.LL i odlučeno je da se Sh.Sh. pozove da bi se izjasnio u vezi sa proširenjem tužbe i protiv njega.
41. Dana 2. jula 2014. godine, podnosioci zahteva su, putem jednog novog advokata, dalje precizirali i proširili svoju tužbu i protiv tri sina prvotuženog I.S., odnosno protiv H.S. D.S. i B.S.
42. Dana 3. jula 2014, Osnovni sud je održao devetu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici je, između ostalog, zatraženo da se ista odloži zbog toga što se očekuje tužena strana Sh.Sh. dođe lično na Kosovo iz Nemačke. Ovaj zahtev je bio usvojen i sednica je bila odložena za 27. avgust 2014. godine.
43. Dana 27. avgusta 2014. godine, Osnovni sud je održao desetu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici, podnosioci zahteva su predložili da se na sledećoj sednici pozovu dva veštaka iz geodetske struke, F.H. i Sh.K. imajući u obzir da, po njihovim navodima, veštačenja ova dva veštaka su u suprotnosti jedno sa drugim i da bi se utvrdilo činjenično stanje potrebno je da se opet izađe na teren zajedno sa veštacima. Osnovni sud je usvojio ovaj zahtev podnosilaca zahteva i odlučio je da na sledećoj sednici pozovu dva predložena veštaka. [Objašnjenje: Veštak geodetske struke F.H. je podneo svoje veštačenje dana 16. decembra 2011. godine].
44. Dana 30. septembra 2014. godine, Osnovni sud je održao jedanaestu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici je usvojen zahtev podnosilaca zahteva da dva veštaka iz geodetske struke, Sh.K i F.H., objasne svoja veštačenja koja su podneta na pisani način kao i da daju odgovore za četiri tačke ili koordinate zatražene od strane podnosilaca zahteva. Na ovoj sednici, podnosioci zahteva su zatražili od Osnovnog suda da se obavežu veštaci geodetske struke da beleže i odrede 4 koordinatne tačke sporne parcele kao i da se *“tačno utvrdi i to na grafički i numerički način deo*

uzurpirane parcele.” Nakon ovoga, Sud je proceduralnom odlukom odlučio da usvoji predlog podnosioca zahteva i da obaveže ova veštaka geodetske struke da daju svoja odgovarajuća objašnjenja u vezi sa 4 koordinatne tačke koje je zatraženo od strane podnosioca zahteva. Tokom sednice, veštaci su se izjasnili i dali svoja odgovarajuća objašnjenja i sva ta pojašnjenja i izjave su zabeležene u zapisniku sudske sednice koji je prihvaćen i potpisan i od strane advokata podnosioca zahteva.

45. Dana 12. juna 2015. godine, podnosioci zahteva su, u vezi sa njihovom tužbom, podneli i zahtev za određivanje bezbednosne mere putem koje su tražili *“zabranu prolaska, u bilo kakvom obliku, kroz imovinu-parcelu tužilaca [podnosioca zahteva].”* Po njima, ova mera se treba doneti *“hitno od strane suda da bi se izbegle nepopravljive štete koje se njima mogu desiti uzimajući u obzir okolnostima u kojima se oni nalaze.”*
46. Dana 20. jula 2015. godine, Osnovni sud je održao dvanaestu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosioca zahteva. Na ovoj sednici, podnosioci zahteva su predložili da se odredi druga grupa veštaka, zbog toga što je u prvom veštačenju utvrđeno da je uzurpirana površina od 27m od strane Sh.Sh., dok, sa druge strane, drugo veštačenje je utvrdilo da je ta površina bila 14 m² – iz čega proizilazi dosta velika razlika u spornoj površini. Rešenjem na toj istoj sednici, Osnovni sud je odlučio da odbije predlog podnosioca zahteva u vezi sa donošenjem super-ekspertize.
47. Dana 14. septembra 2015. godine, Osnovni sud je održao trinaestu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosioca zahteva. Na ovoj sednici, Sud je obavezao podnosioce zahteva da regulišu njihov zahtev u vezi sa bezbednosnom merom da bi se isti mogao razmotriti; u protivnom, taj će se zahtev smatrati povučenim.
48. Dana 17. septembra 2015. godine odnosno dana 12. oktobra 2015. godine, podnosioci zahteva su regulisali svoj zahtev o bezbednosnoj meri i takođe su precizirali isti.
49. Dana 18. maja 2016. godine, Osnovni sud je održao četrnaestu sudsku raspravu da bi razmotrio tužbu podnosioca zahteva. Sednica koja je održana ovog datuma je bila sednica za glavnu raspravu. Na ovoj sednici, podnosioci zahteva su izjavili da se njihovo pravo na posed imovine osporava i da se favorizuju tužene strane. Dalje, Osnovni sud je odlučio da se predstave dokazi u vezi sa ovim pitanjem i kao takve ih je pročitao i uzeo je u obzir sledeće dokaze: (i) Ugovor o kupoprodaji nepokretne imovine, sklopljen između podnosioca zahteva i M.I.M i potvrda istog pred Osnovnim sudom u Peći; (ii) Uverenje o vlasništvu koje potvrđuje vlasništvo podnosioca zahteva; (iii) Kopije plana od 23. jula 2010. godine; (iv) Odluka KIZK-a; (v) Rešenje Opštinskog suda u Peći br. 17/11 od 16. decembra 2011. godine, putem kojeg je, u vanparničnom postupku, određena granična linija na osnovu službenih katastarskih beleški iz 1973. godine sa jednim od suseda A.U. podnosioca zahteva, dok je, u vezi sa neslaganjima sa drugim susedima, podnosilac zahteva upućen da podnese tužbu u parničnom postupku da bi rešio spor; (vi) veštačenje veštaka geodetske struke F.H. od 16. decembra 2011. godine; (vii) veštačenje veštaka geodetske struke Sh.K. od 16. jula 2013. godine, kopija plana, skica merenja i uverenje o

vlasništvu, skica iz 1973. godine; (viii) ortofotografije od 9. oktobra 2010. godine; i (ix) svi drugi spisi iz dosijea C. br. 896/12. Pošto podnosioci zahteva nisu imali nikakve primedbe, Osnovni sud im je pružio mogućnost da daju svoju završnu reč. Tokom završne reči, podnosioci zahteva su konačno naglasili: *“Podneo sam sve dokaze koji potvrđuju da sam ja vlasnik sporne imovine čije se oslobađanje od tuženih strani traži, putem ortofotografija su potvrđuje da su tuženi u različitim periodima pomerili granice kao i da su umesto ranijeg puta, otvorili jedan novi put kroz imovinu ovde tužilaca, ovo su oni uradili bez ikakvog zakonskog prava zato što oni nisu vlasnici imovine koja je u njihovom posedu i iz koje ulaze na imovinu tužilaca, tuženi nisu podneli nikakav dokaz koji bi mogao potvrditi njihove navode da su u posedu imovine tužilaca [...] i zbog toga tražim od suda da usvoji tužbu tužilaca.”*

Postupci sprovedeni pred redovnim sudovima za odlučivanje u vezi sa tužbom podnosilaca zahteva o “osporavanju službenosti i predaju nepokretne imovine” kao i o zahtevu podnosilaca zahteva za bezbednosnu meru

Donošenje odluka pred Osnovnim sudom

50. Dana 18. maja 2016. godine, Osnovni sud je, Presudom [C. br. 896/12], odbio tužbeni zahtev tužilaca u potpunosti kao neosnovan, naglašavajući navedenu neosnovanost u pet tačaka koje su navedene u izreci te Presude.
51. S tim u vezi, Osnovni sud je odlučio da odbije kao neosnovan: (1) tužbeni zahtev podnosilaca zahteva kojim su tražili da se utvrdi da tužene strane [otac I.S. i njegovi sinovi H.S., D.S. i B.S., kao i drugi susedi A.D., Gj.H. i Sh.Sh.] nemaju pravo da prelaze pešice, zaprežnim kolima ili nekim drugim prevoznim sredstvom kroz severni deo navedene katastarske parcele; (2) tužbeni zahtev podnosilaca zahteva kojim su tražili da se obaveže I.S. da im preda u slobodan i faktički posed istočni deo navedene katastarske parcele; (3) tužbeni zahtev podnosilaca zahteva kojim su tražili da se obavežu Gj.H. i A.D. da im predaju u slobodan i faktički posed južni deo navedene katastarske parcele; (4) predlog podnosilaca zahteva o izdavanju privremene bezbednosne mere; i (5) tužbeni zahtev podnosilaca zahteva da im se plate troškovi parničnog postupka.
52. Osnovni sud je objasnio da nije sporna činjenica da su podnosioci zahteva kupili navedenu nepokretnu imovinu u površini od 500 m², kao i da su dva podnosioca zahteva suvlasnici sa 1/2 idealnog dela nepokretne imovine. Dalje, nije sporna ni činjenica daje tužiocima predat u posed i na korišćenje samo površina od 411 m², takođe nije sporno da je imovina tužilaca od 76 m², put a da je 14 m² u posedu Sh.Sh., 48 m² u posedu Gj.H., kao i da je 11 m² u posedu A.D. Sporno je, po Osnovnom sudu, tokom glavne rasprave *“je predstavljeno pitanje od strane podnosilaca zahteva, po kojima, da tuženi bez zakonskog osnova na nelegalan način drže imovinu tužilaca [podnosilaca zahteva] i to: [navedeni] tuženi nemaju pravo služnosti prolaska pešice, zaprežnim kolima ili bilo kojim drugim vozilom kroz nepokretnu imovinu tužilaca [podnosilaca zahteva] zato što se put u površini od 72 m² prostire na imanju tužilaca, a taj put nije otvoren niti je registrovan u zemljišnim registrima u smislu člana 51, 52, 53 i 54 ZOSPO [Zakon o Osnovama Svojinsko pravnih Odnosa]. Takođe, tuženi I.S., površinu od 20 m², Gj.H., površinu od 48 m², kao i tuženi A.D., 11*

m2, na nelegalan način drže imovinu tužilaca čije se oslobađanje traži u tužbi."

53. S tim u vezi, Osnovni sud je naglasio da za utvrđivanje ovakvog činjeničnog stanja, Sud je saslušao izjave svedoka X., Y., i Z. [vidi njihove izjave u paragrafima 28-31 ovog Rešenja, gde je, između ostalog, bilo navedeno da su podnosioci zahteva *"kada su kupili zemljište, kupili su ga sa putem [spornim]"*. Izuzev svedoka, Osnovni Sud je u svojoj Presudi naglasio da se iz veštačenja veštaka geodetske struke, Sh.K., potvrđuje da od nepokretne imovine podnosilaca zahteva u površini od 500 m2, tuženi Gj.H. koristi 48 m2 od imovine podnosilaca zahteva; tuženi A.D. koristi 11 m2 od imovine podnosilaca zahteva; tuženi Sh.Sh. koristi 14 m2 od imovine podnosilaca zahteva. Osnovni sud je naglasio da je veštak geodetske struke utvrdio da *"Popločani put prolazi kroz parcelu tužilaca [podnosilaca zahteva] u površini od 76 m2"* i pojasnio je da podnosioci zahteva: *"na osnovu uverenja o vlasništvu imaju površinu od 500 m2, dok na grafički prikazanom delu – tačke vanjskih katastarskih granica (tačke 1, 53, 4, 3, 477 i 2) ima površinu od 560 m2, a razlika je 60 m2. Ova razlika se javila i nasleđena je podelom i formiranjem parcela tužilačke strane [podnosilaca zahteva] sa skicom merenja iz 1973. godine."*
54. U podnaslovu presude Osnovnog suda u vezi sa *"Pravnim i zakonskim obrazloženjem"*, Osnovni sud je naglasio da se sud ne može složiti sa navodima podnosilaca zahteva da put koji je predmet spora nije registrovan u katastarskom registru, ne pojavljuje se kao put, već kao privatno vlasništvo podnosilaca zahteva i pravni osnov tužbenog zahteva tužilaca se zasniva na članovima 51, 52, 53 i 54 ZOSPO, jer, po Osnovnom sudu: *"tužbeni zahtev tužilaca nije osnovan, u smislu člana 58 ZOSPO, koji predviđa da služnost prestaje samo ukoliko se vlasnik imovine kojom se koristi protivni takvom korišćenju, a vlasnik koji je koristi tri godine uzastopno ne koristi svoje pravo, ili ako vlasnik uslužne imovine zatraži da se prekine pravo služnosti kada isto postane nepotrebno nakon završetka radova ili kada ne postoje više razlozi zbog kojih je tako prvobitno odlučeno."* Dalje, naglašeno je da *"rezultiralo je dokazanim iz činjenica i dokaza da put koji je predmet spora, čije se poricanje traži od tužilaca, je postojao još od 1973-74. godine, činjenice koje su potvrđene saslušanjem svedoka X. Y. i Z, kojima je sud poklonio veru jer se njihovo svedočenje slaže sa drugim dokazima u predmetu i skici merenja br. 13 od 21.08.1973. godine, izdate od strane Opštine Peć, gde je navedena podela parcela i to: 1) I. S., parcela br. 5382/29, 2) M. M. parcela br. 5382/4, sada parcela tužilaca, parcela br. 5382/30, B. U., itd. kao i sporazumom vlasnika nepokretnih imovina kada je formiran put za prelaz za vlasnike gore navedenih parcela i put koji je predmet spora je korišćen neprekidno od strane ranijih vlasnika i koristi se i danas od aktuelnih vlasnika, zbog čega se tužba tužilaca po ovom osnovu treba odbiti."*
55. Na kraju, Osnovni sud je naglasio da se Sud slaže sa podnosiocima zahteva da je imovinsko pravo zagantovano Ustavom, i međunarodnim normativima i zakonom, ali da, po njemu, oni nisu uspeli da dokažu osnovanost njihovog tužbenog zahteva *"odnosno nisu uspeli da argumentuju činjenicu da su tužioci uzurpirali na nezakonit način njihovu imovinu."* Što se tiče njihovog zahteva u vezi sa određivanjem bezbednosne mere, Osnovni sud je naglasio da se isti

treba odbiti kao neosnovan jer podnosioci zahteva nisu uspeli da argumentuju rizik koji bi se mogao pojaviti.

56. Konačno, Osnovni sud je u potpunosti odbacio tužbeni zahtev podnosilaca zahteva kao neosnovan.

Donošenje odluka pred Apelacionim sudom

57. Dana 22. juna 2016. godine, protiv gore navedene Presuda Osnovnog suda, podnosioci zahteva su podneli žalbu Apelacionom sudu, navodeći ozbiljne povrede odredbi parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje kao i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa zahtevom da se izmeni Presuda Osnovnog suda kao i da se usvoji njihov tužbeni zahtev kao osnovan. Konkretnije, oni su se žalili da činjenično stanje nije utvrđeno na pravilan način kao i to da nije usvojen njihov zahtev za super-ekspertizu.
58. Dana 25. januara 2018. godine, Apelacioni sud je Presudom [Ac. br. 2743/2016] odbio kao neosnovanu žalbu podnosilaca zahteva i potvrdio je u potpunosti gore navedene Presudu Osnovnog suda.
59. Što se tiče navoda podnosilaca zahteva u vezi sa pogrešnim i nepotpuno utvrđenim činjeničnim stanjem, Apelacioni sud je obrazložio da su takvi navodi *“neosnovani i ne stoje uz obrazloženje da niti jednim ubedljivim argumentovanim dokazom nisu uspeli da argumentuju neko drugo činjenično stanje, od onoga koje je utvrdio prvostepeni sud, na način da bi drugostepeni sud doneo neku drugu odluku od one koju je doneo prvostepeni sud.”* Dalje, u vezi sa ovim navodom, Apelacioni sud je naglasio da *“prvostepeni sud je, na osnovu materijalnih dokaza odgovarajućeg geodetskog veštačenja, izjava svedoka kao i nespornih činjenica, pravilno utvrdio činjenicu da tužioci bez ikakvog prava traže osporavanje prava služnosti za tužene, koji po proceni dokaza koji se nalaze u spisima predmeta, taj put za koji tužioci traže osporavanje služnosti, tuženi koriste isti još od 1973-74. godine, a u vezi sa tim nikada nisu imali nikakve prepreke.”*
60. Apelacioni sud je dalje obrazložio da podnosioci zahteva *“nisu mogli da traže jedno takvo pravo koje nije imao ni prethodni vlasnik, odnosno prodavac u ovom konkretnom slučaju, a od kojeg su tužioci kupili ovu nepokretnu imovinu tokom 2010. godine.”* Po Apelacionom sudu, takođe ne stoji ni žalbeni navod da je tužiocu uzurpiran put koji je bio predmet spora jer su *“tokom 2010. godine oni kupili njihovu imovinu zajedno sa delom puta koji čini tu parcelu potpunom, činjenica koja proizilazi i iz geodetskog veštačenja.”* Za put koji postoji i za koji puno godina nije bilo nikakvih prepreka od bilo koga i za koji ne postoje zakonski uslovi za gašenje službenosti, odnosno osporavanja istog, stoga, po Apelacionom sudu, Osnovni sud je *“pravilno odlučio kada je odbio tužbeni zahtev tužilaca.”*
61. Što se tiče navoda podnosilaca zahteva u vezi sa ozbiljnim povredama odredbi parničnog postupka, odnosno u vezi sa pitanjima veštaka i super ekspertize koja je zatražena od strane podnosilaca zahteva, Apelacioni sud je obrazložio da takvi navodi takođe nisu osnovani. S tim u vezi, Apelacioni sud je obrazložio da: *“[...]ne stoje žalbeni navodi tužilaca za super veštačenjem, jer je tokom*

dokaznog postupka, kada su se čitali i predstavljali dokazi, a među njima i veštačenja iz zapisnika od 18.05.2016. godine, nije bilo nikakvih primedbi od strane tužilaca, već je zabeleženo tužilac bez primedbi. Ova razlika u metrima, kako to tužioci kažu, je predstavljena u mišljenju veštaka, ali po oceni Apelacionog suda, ova razlika se ne registruje, već se samo utvrđuje, jer se u ovom konkretnom predmetu služnost ne kreira, već je ista postojala kao takva.”

62. Dalje, Apelacioni sud je takođe naglasio da: *“tokom sednica od tužilačke strane nije bilo predloga da se pozovu veštaci koji su izvršili veštačenja i u takvoj situaciji se ne može reći da je došlo do povreda člana 362.1 ZPP-a. Sa druge strane, prvostepeni sud nije imao razloga da deluje po članu 144.1 i članu 147.1 ZPP-a, tako da se i od strane Apelacionog suda u vezi sa navodima tužilaca, pozivajući se na navedene odredbe, isti su odbijeni kao neosnovani. Činjenica je da su tužioci tražili da im se omogući super sudska veštačenje, ali je jedan takav predlog odbijen od strane prvostepenog suda zbog činjenice da isto nije potrebno, a isto tako smatra i Apelacioni sud, jer je od važnosti činjenica da je činjenično stanje utvrđeno pravilno i zakonito i ne postoji neka vrsta uzurpacije kako to nepravilno navode tužioci. [...] Dakle, ne može se reći da je bili uzurpacije imovine kao što je to ustanovila Komisija za imovinske zahteve Kosova, jer reč uzurpacija se tiče imovine kada se misli da imovinu u celosti, a ne za služnost kako je to u ovom konkretnom predmetu, za koji se u postojećoj situaciji ne može reći da je bilo uzurpiranja. Dakle, deo nepokretne imovine koji se koristi kao put i od strane tužilaca u ovom predmetu, činjenica je da se pojavljuje kao imovina tužilaca, ali na Kosovu ima puno takvih situacija, gde iako je put (služnost), i dalje se imovina vodi na ime vlasnika parcele kroz koju prolazi taj put, a nije registrovan kao put.”*
63. Što se tiče navoda podnosilaca zahteva u vezi sa tim da je Osnovni sud pogrešno bavio pitanjem iz prizme “gašenja službenosti” umesto da se to isto pitanje razmotri iz prizme “osporavanja službenosti”, Apelacioni sud je, naglašavajući zakonske odredbe [članove 51, 54 i 58 ZOSPO; član 260 Zakona o Vlasništvu i drugim pravnim stvarima br. 03/L-154; i pravnu literaturu] obrazložio da: *“ovo ne stoji jer osporavanje služnosti ne može da stoji jer isto na trajan način postoji već puno godina i takav je i kreiran, a sa druge strane nema pravnih razloga za osporavanje istog a što se nepravilno navodi od strane tužilaca. [...]u ovom konkretnom predmetu, samom činjenicom da tužioci traže osporavanje služnosti tuženih, onda se u tom slučaju govori o prestanku jedne stvarne služnosti koja je postojala kao takva dosta dugo vremena, a sa druge strane ne ispunjavaju se uslovi iz gore navedenog člana [54].”*
64. Apelacioni sud je zaključio svoje obrazloženje naglašavajući da, bez obzira što neki deo nepokretne imovine tuženih strana i dalje postoji na ime nekog drugog, oni su u posedu te imovine za potrebe čije put, odnosno služnost u ovom konkretnom slučaju, i dalje neophodna i potrebna. Na osnovu člana 54 ZOSPO, Apelacioni sud je objasnio da: *“Stvarna služnost stiče se održajem kada je vlasnik povlasnog dobra faktički ostvarivao služnost za vreme od 20 godina a vlasnik poslužnog dobra se tome nije protivio.”* Stoga, na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja i na ovim zakonskim odredbama, Apelacioni sud

je ocenio takođe da tužbeni zahtev podnosioca zahteva *“nema pravni osnov i kao takav je u potpunosti pravilno odbačen od strane prvostepenog suda.”*

65. Konačno, Apelacioni sud je odbacio u potpunosti žalbu podnosioca zahteva i potvrdio je u potpunosti donetu odluku Osnovnog Suda.

Donošenje odluka pred Vrhovnim sudom

66. Dana 14. marta 2018. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev za reviziju pred Vrhovnim sudom na osnovu dva glavna navoda, odnosno (i) povrede odredbi parničnog postupka; i (ii) pogrešne primene materijalnog prava.
67. S tim u vezi, podnosioci zahteva su tvrdili pred Vrhovnim sudom da: nije razmatran njihov dokaz putem kojeg su oni tražili da se saslušaju kao svedoci i bivši vlasnici zemljišta; nisu pregledane orto-fotografije i aero-fotografisanje iz 2004. godine gde se vidi da je I.S. za ulaz u svoju kuću koristio drugi put sa istočne strane; prvostepeni sud im nije usvojio njihov zahtev za super veštačenje; Apelacioni sud *“nije pružio nikakvo obrazloženje u vezi sa povredama učinjenim od strane prvostepenog suda”* niti je dao obrazloženje u vezi sa proširenjem tužbe protiv Sh.Sh. Po navodima podnosioca zahteva, oni nisu znali da je nepokretna imovina koju su oni kupili od bivšeg vlasnika bila *“opterećena stvarnim zahtevima bilo koga ili tuženih strani.”* Put koji tuženi koriste, po navodima podnosioca zahteva u njihovom zahtevu za reviziju, *“nisu dobili ni po kom pravnom osnovu već samo po nezakonitom osnovu, uzurpacijom, zato što tuženi nisu potvrdili niti jedan od 3 osnova dobijanja služnosti koji su predviđeni u članu 51 ZOSPO.”*
68. Dana 4. jula 2018. godine, Vrhovni sud je Presudom [Rev. br.1 57/2018] odbio kao neosnovan zahtev za reviziju podnosioca zahteva. Na taj način, Vrhovni sud je potvrdio u potpunosti donošenje odluka od strane kako Osnovnog tako i Apelacionog suda o odbijanju tužbenog zahteva podnosioca zahteva kao neosnovanog.

Navodi podnosioca zahteva

69. Podnosioci zahteva navode da je Vrhovni sud povredio njihova prava koja su im zagarantovana za: (i) pravično i nepristrasno suđenje po članu 31 Ustava a u vezi sa članom 6 EKLjP-a; (ii) zaštitu imovine po članu 46 Ustava a u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLjP-a; i (iii) prava na sudsku zaštitu prava i na delotvorni pravni lek po članu 54 Ustava a u vezi sa članom 13 EKLjP-a.
70. Podnosioci zahteva tvrde da su oni podneli pred redovnim sudovima dokaze i činjenice da je bivši vlasnik sporne imovine od koga su oni i kupili imovinu dobio puno pravo nad tom imovinom putem Rešenja KIZK-a kao i da je potonja obavezala susede koji su uzurpirali tu imovinu da istu oslobode. Odluka ove komisije je, tvrde podnosioci, bila konačna.
71. Dalje, podnosioci zahteva navode da je bivši vlasnik prodao i predao njima navedenu imovinu *“bez ikakvog opterećenja ili služnosti, kao i da susedi nisu oslobodili imovinu u potpunosti i da su susedi sa istočne strane njihove imovine otvorili jedan put u površini od 70 metara kvadratnih sa njihove*

severne strane.” Oni, s timu vezi, tvrde da, da bi potvrdili ovu činjenicu, podnosioci zahteva su predložili redovnim sudovima činjenice, kao ,to je to konačna odluka Komisije KPCC/D/A/19/2008 20 06 2008 kao i ortofotografije sa aero-fotografisanja iz 2004. godine i 2009. godine iz kojih se, po njihovim navodima, jasno vidi da su između 2004. i 2009. godine, susedi sa istočne strane sa prezimenom S. *“zatvorili dotadašnji širok put kroz njihovu imovinu i da su otvorili novi put kroz parcelu ovde podnosilaca zahteva.”*

72. Takođe, po navodima podnosilaca zahteva, redovnim sudovima je bilo predloženo da se u svojstvu svedoka saslušaju i bivši vlasnici [I.M., M.P. i M.N.] i da se utvrdi da susedi sa istočne strane iz porodice S. Nisu bili vlasnici parcele koja je bila u njihovom posedu – za koju su tvrdili da je dominantna parcela – i da svoje pravo na službenost nisu registrovali u Registru prava na nepokretnu imovinu. Zbog toga, po navodima podnosilaca zahteva, *“na osnovu zakonskih normi koje su na snazi, oni nisu imali pravo dobijanja prava služnosti kroz njihovu parcelu.”*
73. Što se tiče Presude Osnovnog suda [C. br. 896/12] od 18. maja 2016. godine, podnosioci zahteva tvrde da ista nije bila regularna i takođe nije bila nepristrasna. Sudija koja je bila na tom slučaju, po navodima, *“je nametala svoj autoritet na arbitraran način jer tokom postupka ista nije razmotrila navode i dokaze koji su bili u korist ovih navoda tužilačke strane – podnosilaca, dok od tužene strane nije tražila dokaze koji bi podržali zakonitost prava poseda nad parcelom podnosilaca.”* Oni naglašavaju da Presuda Osnovnog suda [C. br. 896/12] od 18. maja 2016. godine *“nije pravilna zato što nije obrazložena kako na proceduralnom tako i na materijalnom nivou”* i tom istom *“nisu razmotrene činjenice i dokazi koji su podneti od strane podnosilaca.”*
74. Oni su naglasili da je njihov zahtev za super-ekspertizom bio odbijen na arbitraran način od strane Osnovnog suda; nisu bili pozvani na svedočenje predloženi svedoci; nisu bili pitani u vezi sa odlučujućim dokazom koji je bio predložen od strane podnosilaca zahteva u vezi sa ortofotografijama iz 2004. i 2009. godine; nisu opisane pravne norme na osnovu kojih je odbijena zatražena zakonska zaštita kao ni zakonska norma na osnovu koje je ova zaštita pružena tuženih stranama. Ova Presuda, po njihovim navodima, ne odražava nepristrasnu procenu činjenica i dokaza koji su podneti od strana. Ovom Presudom je već ispunjena volja tuženih strana i svedoka koje su oni predložili i stvoreno je novo činjenično stanje koje je različito od realnog stanja. Takvo novo činjenično stanje, po navodima podnosilaca zahteva, ke kreirano samo na osnovu izjava svedoka – suseda tuženih strana koji su izjavili da je za otvaranje spornog puta postojao jedan pismeni sporazum, među susedima, tokom 70-ih godina, ali podnosioci zahteva smatraju da se iz njihovih izjava može jasno uočiti da *“je bilo jednog ranijeg sporazuma između tuženih strana i njihovih suseda svedoka, da oni posvedoče da ovaj put nije otvoren nakon rata, već da je bio otvoren tokom 70-ih godina.”*
75. Što se tiče presude Apelacionog suda [Ac. br. 2743/2016] od 25. januara 2018. godine, podnosioci zahteva navode da ista takođe nije u skladu sa članovima Ustava i EKLJP-om za koje oni tvrde da su povređeni. Po njihovim navodima, vidi se jasno da navedena Presuda nije razmotrila činjenice i dokaze koji su bili podneti u žalbi podnosilaca zahteva kao i da se ista uglavnom zasniva “na

nerealnom činjeničnom stanju koje je kreirano napadnutom presudom i opisuje navode iz napadnute Presude [Osnovnog suda].” Ova presuda, po njima, nije pružila obrazloženje koje je zatraženo u žalbi, u vezi sa tim zašto u ovom pitanju nije došlo do primene članova 124, 259 i 295.p3 ZVPS, u skladu sa Pravilnikom UNMIK-a 2002/22.

76. Što se tiče presude Vrhovnog suda [Rev. br. 157/2018] od 4. jula 2018. godine, podnosioci zahteva naglašavaju da i ona nije u skladu sa članovima Ustava i EKLJP-om, za koje oni tvrde da su povređeni. Po njihovim navodima, Vrhovni sud, u svojoj presudi, nije dao niti jedno obrazloženje koje bi moglo ubediti podnosiocima zahteva da su uzeti u obzir njihove tvrdnje koje su bile navedene u reviziji. Oni smatraju da se u osporenoj Presudi *“ne nalaze uopšte odgovori niti razmatranja činjenica i dokaza koji su podneti u reviziji”*, već se prosto, po njihovim navodima, ponavljaju navodi iz presuda Apelacionog i Osnovnog suda.
77. Uopšteno za sve odluke koje su donete od strane redovnih sudova, odnosno od strane Osnovnog, Apelacionog i Vrhovnog suda, podnosioci zahteva tvrde da te odluke trebaju da pruže ubedljive razloge, odnosno na osnovu koje pravne norme su tuženi, odnosno zainteresovane strane, dobili pravo poseda nad spornom parcelom. Ovo uglavnom, po navodima podnosilaca zahteva, imajući u obzir da su oni ovo pravo izgubili konačnom odlukom Komisije za Imovinske zahteve Kosova KPCC/D/A/19/2008 od 20. juna 2018. godine, gde je u toj odluci konačno bilo određeno da *“jasno je ko ima imovinsko i pravo poseda nad 1/1 ove imovine i kojem je naloženo svim drugima (uključujući i tužene [zainteresovane strane]) da se odreknu posedovanja ove imovine.”*
78. S tim u vezi, podnosioci zahteva tvrde da odluke redovnih sudova, tokom razmatranja njihovog pitanja nisu primenile iste normative kao u sličnim slučajevima koji su razmatrani od strane ovog Suda i sa tim u vezi se podnosioci zahteva pozivaju na slučaj KI67/16 a u vezi sa načelom *res judicata*; zajednički slučajevi KI58/09 i drugi u vezi sa legitimnim očekivanjima; kao i slučaj KI89/12 u vezi sa pravom službenosti.
79. Na kraju, podnosioci zahteva traže od Suda sledeće:
- (i) da se zahtev proglasi prihvatljivim;
 - (ii) da se proglasi nevažećom osporena Presuda Vrhovnog Suda;
 - (iii) da se obaveže Vrhovni sud da donese drugu presudu kojom će se prepoznati pravo podnosilaca zahteva da budu u mirnom i nesmetanom posedu svoje imovine, odnosno katastarske parcele br. 5382/4

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosova

Član 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[...]

Član 46 [Zaštita Imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.
2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.
3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproprijira.
4. O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.
5. Intelakualno pravo je zaštićeno zakonom

**ZAKON O OSNOVAMA SVOJINSKOPRAVNIH ODNOSA (ZOSPO)
od 90. Januara 1980. Godine, primenljiv u okolnostima slučaja
KI194/18**

Glava III PRAVO SLUŽBENOSTI

Član 49

Stvarna službenost je pravo vlasnika jedne nepokretnosti (povlasno dobro) da za potrebe te nepokretnosti vrši određene radnje na nepokretnosti drugog vlasnika (poslužno dobro) ili da zahteva od vlasnika poslužnog dobra da se uzdržava od vršenja određenih radnji koje bi inače imao pravo vršiti na svojoj nepokretnosti.

Stvarna službenost se može ustanoviti na određeno vreme ili za određeno doba godine.

Član 50

Stvarna službenost vrši se na način kojim se najmanje opterećuje poslužno dobro.

Ako je za vršenje stvarne službenosti potrebno korišćenje nekog uređaja ili preduzimanje neke radnje, troškove održavanja tog uređaja i preduzimanje te radnje snosi vlasnik povlasnog dobra.

Ako uređaj ili radnja služi i interesima vlasnika poslužnog dobra, troškove održavanja tog uređaja i troškove preduzimanja te radnje snose, srazmerno koristi koju imaju, vlasnik povlasnog dobra i vlasnik poslužnog dobra.

Član 51

Stvarna službenost zasniva se pravnim poslom, odlukom državnog organa i održajem.

Član 52

Na osnovu pravnog posla stvarna službenost stiče se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom.

Član 53

Odlukom suda ili drugog državnog organa stvarna službenost ustanovljava se kada vlasnik povlasnog dobra u celini ili delimično ne može koristiti to dobro bez odgovarajućeg korišćenja poslužnog dobra, kao i u drugim slučajevima određenim zakonom.

Službenost iz stava 1. ovog člana stiče se danom pravnosnažnosti odluke, ako zakonom nije drukčije određeno.

Na zahtev vlasnika poslužnog dobra, nadležni državni organ utvrđuje i odgovarajuću naknadu koju je vlasnik povlasnog dobra dužan da plati vlasniku poslužnog dobra.

Član 54

Stvarna službenost stiče se održajem kada je vlasnik povlasnog dobra faktički ostvarivao službenost za vreme od 20 godina a vlasnik poslužnog dobra se tome nije protivio.

Stvarna službenost se ne može steći održajem ako je vršena zloupotrebom poverenja vlasnika ili držaoca poslužnog dobra, silom, prevarom ili ako je službenost ustupljena do opoziva.

Član 55

Stvarna službenost nad nepokretnom imovinom koja je društveno sredstvo u pravno-socijalnom licu se ne može steći putem održaja.

Član 56

Vlasnik povlasnog dobra može zahtevati da se prema vlasniku poslužnog dobra utvrdi postojanje stvarne službenosti.

Na tužbu iz stava 1. ovog člana shodno se primenjuju odredbe člana 37. stav 2. ovog zakona.

Član 57

Ako se vlasnik povlasnog dobra neosnovano sprečava ili ometa u vršenju stvarne službenosti, on može tužbom zahtevati da to sprečavanje ili ometanje prestane.

Član 58

Stvarna službenost prestaje ako se vlasnik poslužnog dobra protivi njenom vršenju a vlasnik povlasnog dobra tri uzastopne godine nije vršio svoje pravo.

Vlasnik poslužnog dobra može zahtevati da prestane pravo stvarne službenosti kada ona postane nepotrebna za korišćenje povlasnog dobra ili kad prestane drugi razlog zbog koga je ona zasnovana.

Stvarna službenost prestaje ako se ne vrši za vreme potrebno za njeno sticanje održajem, kada isto lice postane vlasnik poslužnog i povlasnog dobra ili propašću povlasnog, odnosno poslužnog dobra.

Zakon br. 05/L-154 o Vlasništvu i drugim stvarnim pravima

Član 260. Prestanak stvarne službenosti

1. Za prestanak stvarne službenosti potrebno je obaveštenje vlasnika povlasne nepokretnosti da namerava da preda pravo stvarne službenosti i upis u registar prava na nepokretnosti.

2. Vlasnik poslužne nepokretnosti može da zahteva prestanak službenosti kada ona postane nepotrebna za korišćenje povlasne nepokretnosti ili kada se okolnosti na drugi način suštinski promene. Izbrisanje stvarne službenosti trba da se evidentira u registar prava na nepokretnosti.

Prihvatljivost zahteva

80. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje navedene Zakonom i Poslovníkom o radu.

81. S tim u vezi, Sud se poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji propisuju:

“(1) Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način”.

[...]

(7) Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

82. U nastavku, Sud se takođe poziva na kriterijume o prihvatljivosti koji su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] i član 49. [Rokovi] koji propisuju:

Član 48

[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”

83. U njihovom zahtevu pred ovim Sudom, podnosioci zahteva su, u suštini, naveli tri tvrdnje. Prva tvrdnja se tiče (i) povrede njihovog prava na pravično i nepristrasno suđenje koje je zagwarantovano članom 31 Ustava a u vezi sa članom 6 EKLJP-a. Druga tvrdnja se tiče (ii) povrede prava na zaštitu imovine koje je zagwarantovano članom 46 Ustava a u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a. I, na kraju, treća tvrdnja se tiče (iii) povrede prava na sudsku zaštitu prava i prava na delotvorni pravni lek na osnovu člana 54 Ustava a u vezi sa članom 13 EKLJP-a.
84. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva ovlašćene strane koje osporavaju jedan akt javnog organa, odnosno Presudu Vrhovnog Suda [Rev. br. 157/2018] od 4. jula 2018. godine, nakon što su iscrpeli sva pravna sredstva. U vezi sa njihovim pravima koja su zagarrantovana članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a [prva tvrdnja] i članom 46 Ustava u vezi sa članom 1 Protokola br. 1 EKLJP-a [druga tvrdnja], Sud smatra da su i podnosioci zahteva objasnili svoje navode u skladu sa uslovima koji se traže u članu 48 Zakona. Oni su takođe podneli zahtev u skladu sa rokovima koji su određeni u članu 49 Zakona. Samim tim, u nastavku, Sud će razmotriti druge kriterijume o prihvatljivosti u vezi sa prvom tvrdnjom, odnosno u vezi sa povredom prava na pravično i nepristrasno suđenje, i drugom tvrdnjom podnosilaca zahteva, odnosno u vezi sa povredom prava na zaštitu imovine. U vezi sa ove dve tvrdnje, u nastavku i zajedno, Sud će takođe razmotriti da li su podnosioci zahteva ispunili druge uslove prihvatljivosti koji su navedeni u pravilu 39 (2) Poslovnika o Radu, koje propisuje:

“(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.”

85. Sud naglašava da, na osnovu stava (2), pravila 39 Poslovnika o Radu, Sud može smatrati da je jedan zahtev neprihvatljiv ukoliko je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosioci zahteva nisu dovoljno dokazali i potkrepili svoje tvrdnje u vezi sa povređenim pravima koja su zagarrantovana Ustavom. S tim u vezi, Sud podseća odgovarajuće navode podnosilaca zahteva koje su sažeto navedene u stavovima 68-78 ovog Rešenja.
86. Sud takođe podseća suštinu predmeta koja je sledeća: zahtev KI194/18 proizilazi kao posledica jednog spora suseda oko prava na službenost, odnosno u vezi sa prelaskom na put u jednom selu u opštini Peć. Podnosioci zahteva, dva brata, su kupili jednu nepokretnu imovinu, koju su uspeali da registruju tu nepokretnu imovinu u katastarskog registru opštine Peć kao njihovu zajedničku imovinu, tako da je svaki od njih bio vlasnik $\frac{1}{2}$ ukupnog dela nepokretne imovine. Činjenica da su podnosioci zahteva legitimni vlasnici navedene imovine nikada nije bila sporna u postupcima pred redovnim sudovima. Sporno je, tokom čitavog parničnog postupka, bila pitanje da li, ili

ne, imaju pravo služnosti susedi na putu koji je prolazio kroz i uz njihovu zajedničku imovinu. Zbog toga su oni inicirali tužbu pre svega protiv vlasnika/posedovaoca susednih imovina, I.S., Gj.H., A.D., i F.LL. i nakon toga, preciziranjem i konačnim proširenjem tužbe, i protiv Sh.Sh. kao i protiv sinova I.S.-a, odnosno, H.S., D.S., B.S. Protiv F.LL.-a, drugog suseda, oni su povukli njihovu tužbu zato što su uvideli da on nije niti vlasnik niti posedovalac susedne parcele. Kao zaključak, tuženih strana u ovom slučaju i samim tim i zainteresovanih strana u zahtevu KI194/18 je ukupno sedam, odnosno otac I.S. i njegova 3 sina H.S., D.S., i B.S., kao i Gj.H., A.D., i Sh.Sh. nakon sprovedenih sudskih postupaka radi razmatranja navoda podnosilaca zahteva koji su predstavljeni u njihovoj tužbi “u vezi sa uskraćivanjem služnosti i predajom nepokretne imovine”; nakon saslušanja odgovora na tužbu koji su podneti od zainteresovanih strana; nakon geodezijskih veštačenja i saslušanja svedoka suseda; i, nakon ukupno 14 sudskih sednica, Osnovni sud je odlučio da u potpunosti odbije tužbeni zahtev podnosilaca, odlučujući da je, u suštini, sada već kreirana službenost za prolazak tim putem još tokom 1973-74 godine, i da od tog vremena svi susedi su koristili put bez ikakvih prepreka i u vezi sa tim se bivši vlasnik nikada nije žalio. Nakon toga, Apelacioni sud kao i vrhovni sud su potvrdili donetu odluku Osnovnog suda, konačno odlučujući u odbijanju tužbe podnosilaca zahteva. Pred ustavnim sudom se osporava donošenje odluke od strane Vrhovnog suda, u vezi sa druge dve odluke nižestepenih sudskih instanci koje su odbile tužbeni zahtev podnosilaca zahteva kao neosnovan.

Što se tiče navoda o povredi člana 31 Ustava i člana 6 EKLjP-a u vezi sa obrazloženjem sudskih odluka; superekspertize i pozivanja svedoka koji su bili predloženi od strane podnosilaca zahteva

87. Podnosioci zahteva se, u suštini, žale da su u njihovom slučaju, redovni sudovi povredili njihovo pravo koje im je zagarantovano članom 31 Ustava a u vezi sa članom 6 EKLjP-a: (i) zato što nisu dovoljno obrazložili sudske odluke; (ii) zato što nisu usvojili njihov predlog za superekspertizu; i (iii) zato što nisu pozvali svedoke koje su oni predložili.
88. S tim u vezi, Sud podseća na zadnji petitum podnosilaca zahteva gde su oni tražili da se poništi Presuda Vrhovnog suda [Rev. br. 157/2018] od 4. jula 2018. godine, i da se potonji obaveže da donese novu Presudu kojom će se prepoznati pravo podnosilaca zahteva da na miran i nesmetan način budu u posedu njihove imovine.
89. U svetlu ovih navoda, Sud pre svega podseća da je Apelacioni Sud odbio njihovu žalbu koja je podneta protiv Presude Osnovnog suda i nakon toga im je Vrhovni Sud odbio zahtev za reviziju koji je bio podnet protiv Presude Apelacionog suda. Po ovom Sudu, oba redovna suda, kako Vrhovni Sud tako i Apelacioni Sud, ali i Osnovni sud tokom početnog odlučivanja u vezi sa tužbenim zahtevom, su ispunila svoje ustavne i zakonske obaveze u vezi sa pružanjem jednog dovoljnog zakonskog obrazloženja kako je to zatraženo u članu 31 Ustava i u članu 6 EKLjP-a kao i u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za Ljudska Prava (u daljem tekstu: ESLjP) i sudskom praksom ovog Suda.

90. Sud je, do gore navedenog zaključka, došao nakon što je razmotrio tužbu i sve žalbe koje su podnete od strane podnosioca zahteva u vezi sa sudskim odlukama koje su donete od strane redovnih sudova.
91. U tom pravcu, Sud podseća da je Apelacioni sud odgovorio na sve navode podnosioca zahteva u vezi sa ozbiljnim povredama odredbi parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja kao i pogrešne primene materijalnog prava, uključujući i konkretnu tvrdnju o odbijanju njihovog zahteva za superekspertizu. Štaviše, i u tom smislu, vidi u detaljima obrazloženje Apelacionog Suda koje je konkretno i sveobuhvatno navedeno u stavovima 56-64 ovog Rešenja – a gde je dat odgovor u vezi sa žalbenim navodima podnosioca zahteva.
92. Što se tiče tvrdnji podnosioca zahteva u vezi sa ozbiljnim povredama odredbi parničnog postupka, odnosno u vezi sa pitanjem veštaka i superekspertize koja je zatražena od podnosioca zahteva, Apelacioni sud je naglasio da: *"[...] ne stoje žalbeni navodi tužilaca u vezi sa superekspertizom jer su tokom dokaznog postupka pročitani i razmotreni dokazi, a među njima i veštačenja zapisnika od 18.05.2016. godine, nije bilo nikakvih napomena od strane tužilaca, već je tužilac zabeležio isti bez ikakvih napomena. Ova razlika u metrima koja se navodi od tužilaca je predstavljena u mišljenjima veštaka, ali, po proceni Apelacionog suda, ova razlika se ne registruje, samo se utvrđuje, jer se služnost u ovom konkretnom slučaju ne stvara, pošto je ista postojala kao takva."*
93. Dalje, Apelacioni sud je takođe naglasio da *"činjenica da su [podnosioci zahteva] tužioci tražili da im se omogući super sudsko veštačenje, ali je jedan takav predlog odbijen od strane prvostepenog suda zbog činjenice da isto nije potrebno, a isto tako smatra i Apelacioni sud, jer je od važnosti činjenica da je činjenično stanje utvrđeno pravilno i zakonito i ne postoji neka vrsta uzurpacije kako to nepravilno navode tužioci."* Na kraju, nakon što su razmotreni svi suštinski navodi, Apelacioni sud je odbio žalbu podnosioca zahteva kao neosnovanu.
94. Dalje, zato što je poslednja odluka redovnih sudova koja se osporava, odluka Vrhovnog suda, Sud će u nastavku objasniti zašto smatra da navodi podnosioca zahteva u vezi sa povredama njihovih prava od strane Vrhovnog Suda, nisu dovoljno potkrepljeni i kao takvi ne stoje i očigledno su neosnovani.
95. S tim u vezi, Sud podseća da su pred Vrhovnim Sudom podnosioci zahteva tvrdili da: *"nije razmotren njihov dokaz putem kojeg su oni tada tražili da se kao svedoci pozovu i bivši vlasnici zemljišta; nisu pregledane orto-fotografije i aero-fotografisanje iz 2004. godine gde se vidi da je I.S. za ulazak u njegovu kuću koristio drugi put koji je sa istočne strane; prvostepeni sud im nije usvojio njihov zahtev za superekspertizu; Apelacioni sud "nije uopšte pružio bilo kakvo obrazloženje u vezi sa povredama koje su počinjene od strane prvostepenog suda" [...]; po podnosiocima zahteva, oni nisu bili svesni da je nepokretna imovina koju su oni kupili od bivšeg vlasnika bila "opterećena realnim zahtevima kako od bilo koga tako i od tuženih." Put kojim se tuženi služe, po navodima podnosioca zahteva u njihovom zahtevu za reviziju, "nisu dobili po nekom pravnom osnovu, već po nezakonitim osnovama,*

uzurpacijom, zato što tuženi nisu potvrdili niti jedan od 3 osnova za dobijanje služnosti koju su predviđeni u članu 51 ZOSPO.”

96. U vezi sa tim, Sud podseća na obrazloženje Vrhovnog Suda u vezi sa ovim navodima podnosioca zahteva – podnetih u reviziji, a za koje oni tvrde da nisu bili razmotreni.
97. U vezi sa navodima o nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnom primenom materijalnog prava, Vrhovni Sud je naglasio da: *“nižestepeni sudovi su pravilno i na potpun način utvrdili činjenično stanje koje se tiče odlučujućih činjenica za pravilno presuđivanje u ovoj pravnoj stvari, u jednom takvom činjeničnom stanju, po procenama ovog suda su na pravilan način primenili materijalno pravo [...].Po utvrđenom činjeničnom stanju proizilazi da se put koji je predmet spora koristi neprekidno još od 1973. godine i isti je ostavljen kao prolaz na osnovu sporazuma vlasnika parcela kroz koje prolazi ovaj put a jedan deo tog puta prolazi i kroz parcelu tužilaca u površini od 76 m². Po odredbama člana 54 stavka 1 ZOSPO koji se primenjuje u ovoj pravnoj stvari predviđeno je da „Stvarna služnost stiče se održajem kada je vlasnik povlasnog dobra faktički ostvarivao služnost za vreme od 20 godina a vlasnik poslužnog dobra se tome nije protivio“ Prvostepeni sud je na osnovu navedene odredbe pravilno ocenio da su tuženi dobili pravo služnost na putu koji se prostire kroz parcelu 5382/4 koja je u vlasništvu tužilaca kao poslužno dobro, zato što tuženi koriste ovaj put već više od 20 godina kao i kada su tužioci kupili navedenu parcelu oni su je kupili kad je put već postojao. Po članu 51 ZOSPO Stvarna služnost se zasniva pravnim poslom, odlukom državnog organa i održajem, a u ovom konkretnom slučaju osnova dobijanja služnosti je održaj.“*
98. U vezi sa navodima podnosioca zahteva da Apelacioni sud kao i Osnovni sud nisu dobro obrazložili svoje odluke kada su odbili kao neosnovan tužbeni zahtev podnosioca zahteva bez ikakvog pravnog osnova, Vrhovni sud je obrazložio da: *“Ne stoje navodi u reviziji tužilaca da je drugostepeni sud, kada je odbio žalbu tužilaca, nije to zasnovao ni na jednoj zakonskoj odredbi u vezi sa uzurpiranim delovima parcele tužilaca i u vezi sa odbijanjem predaje delova uzurpirane parcele od strane tuženih. Tuženi su pravo služnosti prolaska pešice, zaprežnim kolima ili drugim vrstama vozila kroz parcelu tužilaca dobili održajem, zato što su tuženi imali ovo pravo služnosti više od 20 godina, dok se u vezi sa tim nisu suprotstavili tužioci kao vlasnici poslužnog dobra i tuženi nisu dobili pravo služnosti prolaska zloupotrebom vere vlasnika poslužnog dobra. Dakle, navodi u reviziji da sporazum o otvaranju puta nije bio legalizovan nemaju nikakvog uticaja na ovo pravno pitanje jer su tuženi pravo služnosti prelaska dobili održajem a ne pravnim poslom.”*
99. Što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa neusvajanjem njihovog zahteva da se prikaže kao dokaz i saslušanje u svojstvu svedoka i bivših vlasnika susednih katastarskih parcela koje su sada u vlasništvu podnosioca zahteva i zainteresovanih strana, Sud primećuje da stoji činjenica da zahtev podnosioca zahteva nije bio usvojen od strane redovnih sudova. Dakle, predloženi dokaz sa njihove strane da se pozovu kao svedoci bivši vlasnici nije bio usvojen od strane redovnih sudova.

100. S tim u vezi, veoma je važno da se naglasi da je primarna dužnost redovnih sudova da *“izvrše potrebnu procenu podnesaka, argumenata i dokaza koji su predloženi od strana u postupku”* (vidi, s tim u vezi, *Van de Hurk protiv Holandije*, Pre suda ESLJP-a od 19. aprila 1994. godine, stav 59). Upravo su domaći sudovi (oni redovni na nivou Republike Kosovo) ti koji su u najboljoj poziciji da ocene relevantnost dokaza u vezi sa pitanjima koja se tiču tog navedenog slučaja (vidi, između ostalih vlasti, donošenje odluka ESLJP-a u slučajevima: *Vidal protiv Belgije*, Presuda od 22. aprila 1992. godine, stav 32, stranica 32-33, i *Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Presuda od 16. decembra 1992. godine, stav 34).
101. Po ESLJP-u, pravo na pravično suđenje ne garantuje na eksplicitan način i pravo na pozivanje svedoka u civilnom proceduri; i, na nivou principa, pitanje prihvatljivosti dokaza i svedočenja je pitanje domaćeg zakona ugovornih zemalja. Uloga ESLJP-a u tom pogledu nije da zameni način ocenjivanja dokaza od strane domaćih sudova. (vidi, *Wierzbicki protiv Polske*, Presuda ESLJP-a od 18. juna 2002. godine, paragraf 39; *Dombo Beheer B.V. protiv Holandije*, Presuda ESLJP-a od 27. oktobra 1993. godine).
102. Za okolnosti ovog konkretnog slučaja, Sud primećuje da predlog za pozivanje bivših vlasnika kao svedoka nije smatran kao relevantan dokaz koji bi pomogao u objašnjenju činjenica u vezi sa pitanjima slučaja, imajući u obzir da je činjenično stanje već utvrđeno iz velikog broja dokaza, veštačenja, fotografisanja na terenu, izlaska na teren, saslušanja svedoka suseda, relevantne katastarske dokumentacije, itd. Dakle, redovni sudovi su smatrali da nije bilo potrebno da se pozovu i bivši vlasnici katastarskih parcela kao svedoci zato što su bili ubeđeni da su dokazi u ovom slučaju i više nego dovoljni da se tačno utvrdi činjenično stanje – koje je bilo potvrđeno kao takvo na nivou sva tri suda.
103. Sada, u tom pogledu, nije dužnost Suda da se meša u posao redovnih sudova postavljajući nepotreban teret za iste – imajući u obzir da su isti izvršili svoje dužnosti u skladu sa standardnima koji su zatraženi za pravilno i nepristrasno suđenje i njihovo donošenje odluka nisu zasnovali samo na jednom dokazu već na velikom broju dokaza. U njihovoj oceni da nije potrebno da se pozovu i bivši vlasnici kao svedoci, ovaj Sud ne vidi nikakvu proizvoljnost koja bi potencijalno mogla da dovede do povrede prava podnosilaca zahteva.
104. Dalje i na kraju, Sud želi da naglasi činjenicu da je Vrhovni Sud, u vezi sa glavnim pitanjem podnosilaca zahteva, naveo da: *“Naime, u ovom konkretnom predmetu mi se bavimo pravnim nedostacima stvari koji su povezani sa članovima 508-515 Zakona o Obligacionim odnosima, odredbe koje se tiču zaštite od iseljenja. Na osnovu člana 508 ZOO, prodavac je odgovoran ukoliko nad objektom koji se prodaje postoji pravo trećeg, koje isključuju, umanjuje ili ograničava pravo kupca. Na osnovu člana 510 stavka 1 istog zakona u slučaju uzimanja objekta prodaje od strane kupca, ugovor se rešava po zakonu, dok stavka 3 istog tog člana, kupac ima pravo na naknadu pretrpljene štete. Iz ovoga proizilazi da tužioci imaju prava da od prodavca ove parcele traže naknadu pretrpljene štete zbog toga što je prodana stvar imala pravne nedostatke.”*

105. U tom pravcu, Sud podseća da prilikom odbijanja jedne žalbe, ili kako je to slučaj o ovom konkretnom predmetu, odbijanja jednog zahteva za reviziju, Vrhovni sud, u principu, može samo da usvoji razloge za donošenje odluke nižestepenog suda, u ovom slučaju je to Apelacioni sud (vidi slučajeve ESLjP-a, *García Ruiz protiv Španije*, citirano iznad, stav 26; *Helle protiv Finske*, predstavka br. 20772/92, Presuda od 19. decembra 1997. godine, izveštaji 1997-VIII, stavovi 59-60).
106. Slično i u ovoj liniji obrazloženja, Sud takođe podseća da u slučajevima kada trećestepeni sud ili apelacioni sud potvrdi odluke koje su donete od strane nižestepenih sudova – obaveza istog da obrazloži donošenje odluka se razlikuje od slučajeva kada jedan sud promeni odluke koje su donete od strane nižestepenih sudova. U ovom konkretnom slučaju, Vrhovni Sud nije izmenio niti odluku Apelacionog suda ni odluku Osnovnog suda – kojima je odbijena tužba za osporavanje službenosti podnosilaca zahteva – već je samo potvrdio zakonitost istih, imajući u obzir da, po navodima Vrhovnog suda, na pravilan način je utvrđeno činjenično stanje i donošenje odluka kako pred Apelacionim sudom tako i pred Osnovnim sudom je bilo u skladu sa materijalnim i proceduralnim pravom a u vezi sa pitanjem osporavanja službenosti. Dakle, Vrhovni sud je u potpunosti potvrdio da je tužbeni zahtev podnosilaca zahteva da se naloži njihovim susedima da u potpunosti oslobode put kao i da ne koriste svoje pravo službenosti bio neosnovan jer je službenost kreirana još u vreme kada je prvi vlasnik bio u posedu i vlasništvu navedene nepokretne imovine i nikada po tom pitanju nije bilo ikakvih osporavanja. Dakle, zahtev podnosilaca zahteva, u suštini, je zastareo.
107. U tom pogledu, Sud smatra da je Vrhovni sud, iako možda nije odgovorio na svaku tačku koju su podnosioci zahteva naveli u svom zahtevu za reviziju, odnosno u žalbi, isti je razmotrio suštinske argumente podnosilaca zahteva u vezi sa utvrđivanjem činjeničnog stanja, primene materijalnog i proceduralnog prava kao i moguće povrede kako je to navedeno od strane podnosilaca zahteva (vidi *mutatis mutandis* slučajeve ESLjP-a: *Van de Hurk protiv Holandije*, citirano iznad, stav 61, *Buzescu protiv Rumunije*, citirano iznad, stav 63; i *Pronina protiv Ukrajine*, predstavka br. 63S66/00, Presuda od 18. jula 2006. godine, stav 25). Delujući na ovakav način, Vrhovni Sud i Apelacioni sud su ispunili svoje ustavne obaveze da pruže jednu obrazloženu sudsku odluku po zahtevima iz člana 31 Ustava a u vezi sa članom 6 EKLjP-a i sudske prakse ESLjP-a i samog ovog Suda.
108. Stoga, kao rezultat, navodi podnosilaca zahteva u vezi sa povredama člana 31 Ustava a u vezi sa članom 6 EKLjP-a, o pitanjima obrazloženja sudskih odluka, superekspertize kao i saslušanja nekih svedoka je očigledno neosnovan po ustavnim osnovama. Kao takav, ovaj navod se treba odbiti na osnovama pravila 39 (2) Poslovnika o Radu.

Što se tiče navoda u vezi sa povredom člana 46 Ustava i člana 1 Protokola br. 1 EKLjP-a u vezi pitanjem zaštite imovine

109. Sud takođe primećuje da podnosioci zahteva tvrde da su redovni sudovi povredili njihova prava koja su zagarantovana članom 46 Ustava a u vezi sa

članom 1 Protokola br. 1 EKLjP-a: (i) zato što im nisu u prepoznali pravo u celokupnosti njihove imovine, uključujući i to pravo za koje se, po obrazloženjima redovnih sudova, smatralo za službenost koja je kreirana još tokom 70-tih godina.

110. Podnosioci zahteva se u vezi sa tim žale da su u njihovom slučaju, redovni sudovi povredili njihovo pravo na zaštitu imovine zbog toga što su oni kupili nepokretnu imovinu od bivšeg vlasnika koji im je istu, po njihovim navodima, prodao *“bez ikakvog tereta ili služnosti”* i da, bespravno, *“susedi [zainteresovane strane ili tuženi] nisu oslobodili imovinu u potpunosti”*. Samim tim, navedena sporna nepokretna imovina kroz koju prolazi i put za koji se smatra da ima službenost, po navodima podnosioca zahteva, je *“uzurpirana”* na nezakonit način od strane zainteresovanih strana.
111. Po ovom Sudu, svi redovni sudovi su razmotrili, u suštini, pravo na zaštitu imovine i odgovorili su na jasan način da je navedena službenost kreirana još tokom 70-tih godina i samim tim mi se ovde ne bavimo uzurpacijom nepokretne imovine već sa korišćenjem imovine na osnovu prava dobijene službenosti – koje nikada nije bilo osporavano od strane bivšeg vlasnika nepokretne imovine i, sledstveno tome, došlo je do apsolutne zastarelosti zahteva za osporavanje istog. Drugim rečima, redovni sudovi su smatrali da su podnosioci zahteva kupili svoju imovinu sa teretom službenosti i činjenica da su se vlasnici promenili ne čini da je službenost automatski nezakonita. Baš nasuprot tome, ukoliko su podnosioci zahtevi imali nekakvu kritiku za nedostatke predmeta, odnosno nepokretne imovine koju su kupili, oni su trebali da traže kompenzaciju od bivšeg vlasnika koji im je prodao tu spornu nepokretnu imovinu.
112. U tom pravcu, Sud podseća na član 46 [Zaštita imovine] Ustava, citiran iznad, a po kojem: *“1. Garantuje se pravo na imovinu. 2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom. 3. Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili održavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriše. [...]”*.
113. Sud primećuje da se u prvom stavu člana 46 Ustava predviđa, na opšti način, da je pravo imovine zagantovano Ustavom. U drugom stavu se sankcioniše da je korišćenje imovine od strane vlasnika imovina regulisano zakonom i da je to u skladu sa javnim interesom. U prvoj rečenici trećeg stava se objašnjava da se niko ne može lišiti na arbitran način imovine. U drugoj rečenici trećeg stava, objašnjava se da pravo na imovinu nije jedno apsolutno pravo, već jedno kvalifikovano pravo koje, pod određenim uslovima, takođe može biti oduzeto.
114. U ovom trenutnom slučaju, navodi podnosioca zahteva se mogu okarakterisati kao navodi po kojima oni smatraju da su lišeni *“na arbitran način imovine”*, jer deo njihove imovine koji služi za službenost i koji se koristi od suseda je *“uzurpiran”* od strane potonjih.

115. U tom pravcu, Sud primećuje da je i ESLJP, u tumačenju člana 1 Protokola br. 1, utvrdio da se pravo na imovinu sastoji od tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava člana 1 Protokola br. 1 i koje je opšte prirode izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvesnim uslovima. Treće pravilo, sadržano u stavu dva ovog člana, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korišćenje imovine u skladu sa opštim interesom, primenjujući one zakone koje smatraju potrebnim za tu svrhu (vidi, *mutatis mutandis*, presudu ESLJP-a od 23. septembra 1982. godine, *Sporrong i Lonnorth protiv Švedske*, br. 7151/75; 7152/75, stav 61).
116. Ova tri pravila ipak nisu "različita" u smislu da nisu povezana. Drugo i treće pravilo se odnose na pojedine slučajeve mešanja u pravo na mirno uživanje imovine i, samim tim, trebaju biti tumačena u svetlu opšteg principa izraženog u prvom pravilu (vidi, *mutatis mutandis*, presudu ESLJP-a od 21. februara 1986. godine, *James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 8793/79, stav 37).
117. S tim u vezi, ocenjujući ustavnost osporene odluke Vrhovnog Suda u duhu navoda o ustavnim povredama i činjenica koje su predstavljene od strane podnosilaca zahteva kao i onih koje je Sud primetio iz omota spisa, Sud utvrđuje da nije predstavljeno dovoljno argumenata koji bi mogli da potvrde da se u ovom konkretnom slučaju mi bavimo povredom prava na imovinu ili arbitrarnim lišavanjem imovine ili mirnog uživanja iste.
118. U vezi sa navodima podnosilaca zahteva da su oni vlasnici na osnovu ugovora o kupoprodaji sa bivšim vlasnikom kao i da je njihova imovina uzurpirana od suseda, Vrhovni sud je obrazložio da: "*Što se tiče navoda u reviziji za su tužioci vlasnici na osnovu ugovora o kupoprodaji parcele 5382/2 u površini od 500 m², da je tuženi Gj. H. uzurpirao površinu od 48 m², tuženi A. D. površinu od 11 m², a Sh. Sh. površinu od 14 m², isti ne stoje iz razloga što je prodavac koji je otuđio površinu koja je manja od one plaćene, prodavac ima pravo da traži naknadu štete za manju površinu koja je predata kupcima. Prodavac je ugovorom o kupoprodaji koji je overen pred Opštinskim sudom u Peći [...], ovde kupcima otuđio površinu od 500 m² dok se faktičko stanje ne slaže i sa faktičkim stanjem. Pravo vlasništva se ne dobija samo registracijom u katastru i od same činjenice da tužioci i prodavac [nekorektne imovine] nisu bili u posedu spornih delova parcele*". U tom smislu, Vrhovni sud je prihvatio da u ovom konkretnom slučaju "*mi se bavimo pravnim nedostacima stvari*" i "*na osnovu člana 508 ZOO, prodavac je odgovoran ukoliko nad objektom koji se prodaje postoji pravo trećeg, koje isključuju, umanjuje ili ograničava pravo kupca*". Stoga, po Vrhovnom sudu, "*tužioci imaju prava da od prodavca ove parcele traže naknadu pretrpljene štete zbog toga što je prodata stvar imala pravne nedostatke*".
119. U svetlu svega ovoga što je navedeno iznad, Sud dalje smatra da podnosioci zahteva nisu dokazali da su postupci pred Vrhovnim Sudom ili postupci pred Apelacionim Sudom bili nepravilni ili proizvoljni ili da su njihova prava i osnovne slobode koje su zaštićene Ustavom i EKLJP povređena kao rezultat pogrešnog tumačenja materijalnog ili proceduralnog prava. Sud ponovo

naglašava svoj opšti stav da je, u principu, tumačenje zakona, materijalnog i proceduralnog, obaveza redovnih sudova i da je, kao takvo, to pitanje zakonitosti. (vidi, slučaj KI63/16, podnosilac zahteva *Astrit Pira*, Rešenje o Neprihvatljivosti od 8. avgusta 2016. godine, stav 44 i vidi, takođe, slučaj KI1So/1S; KI161/1S; KI162/1S; KI14/16; KI19/16; KI60/16 i KI64/16, podnosioci zahteva *Arben Gjukaj, Hysni Hoxha, Driton Pruthi, Milazim Lushtaku, Esat Tahiri, Azem Duraku i Sami Lushtaku*, Rešenje o neprihvatljivosti od 15. novembra 2016. godine, stav 62).

120. Kao rezultat, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu potkrepili na dovoljan način svoje navode da su odgovarajući postupci u vezi sa odbijanjem njihovog tužbenog zahteva o osporavanju službenosti na neki način bili nepravilni ili proizvoljni i da je osporenom odlukom Vrhovnog Suda došlo do povreda njihovih prava o zaštiti imovine. (vidi, *mutatis mutandis*, *Shub protiv Litvanije*, br. 17064/06, ESLJP, odluka od 30. juna 2009. godine).
121. Kao što se već zna iz sudske prakse ovog Suda, nije dužnost Suda da se bavi greškama u zakonu za koje se tvrdi da su počinjene od strane redovnih sudova (zakonitost), osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i osnovne slobode zaštićene Ustavnom (ustavnost). On sam ne može da oceni zakon [ZOSPO – u ovom konkretnom slučaju] koji je do toga da jedan redovni sud usvoji jednu umesto neke druge odluke. Ukoliko bi bilo drugačije, Sud bi delovao kao sud "četvrtog stepena" što bi rezultiralo prekoračenjem ograničenja koja su postavljena u nadležnosti Suda. U stvari, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila proceduralnog i materijalnog prava. (Vidi, slučaj *Garcia Ruiz protiv Španije*, ESLJP br. 30544/96, od 21. januara 1999. godine, stav 28 i vidi, takođe, slučaj: KI70/11, podnosioci zahteva *Faik Hima, Magbule Hima i Bestar Hima*, Rešenje o neprihvatljivosti od 16. decembra 2011. godine).
122. Stoga, kao rezultat, navodi podnosioca zahteva u vezi sa povredama člana 46 Ustava, o pitanjima zaštite imovine, su očigledno neosnovani po ustavnim osnovama. Kao takvi, ovi navodi se trebaju odbiti na osnovu pravila 39 (2) Poslovnika o radu.
123. Na kraju, Sud podseća da što se tiče navoda podnosioca zahteva u vezi sa povredom njihovog prava na "sudsku zaštitu prava" i "delotvoran pravni lek" zagarantovanih članom 54 Ustava u vezi sa članom 13 EKLJP-a [treći navod], Sud primećuje da podnosioci zahteva nisu predstavili niti jedan argument kako je ova ustavna odredba u vezi sa odredbom EKLJP-a povređena od strane redovnih sudova koji su odlučivali o njihovom tužbenom zahtevu. Oni su samo spomenuli ove članove i tražili su od Suda da utvrdi povredu istih, ne pružajući nikakvo odgovarajuće obrazloženje u vezi sa osnovanošću njihovih navoda.
124. S tim u vezi, Sud podseća da se samo citiranje jednog člana Ustava ili EKLJP-a ne može smatrati kao ispunjavanje zakonske obaveze koje proizilazi iz člana 48 Zakona a u vezi sa tačkom (d) stava (1) pravila 39 Poslovnika o radu, gde se traži od podnosioca zahteva da "tačno pojasni i na adekvatan način [...] navode da su prava ili odredbe ustava povređene". Stoga i samim tim, u skladu sa sudskom praksom ovog Suda, Sud neće dalje tretirati navode podnosioca zahteva u vezi sa povredama člana 54 Ustava a u vezi sa članom 13

EKLJP-a zato što podnosioci zahteva nisu tačno razjasnili svoje navode u vezi sa povredom ovih odredbi (Vidi, s tim u vezi, Rešenje o neprihvatljivosti Ustavnog Suda – gde su odbijeni slični navodi: KIo2/18, podnosilac zahteva *Vlada Republike Kosova [Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja]*, stavovi 40-41; i KI91/18, podnosilac zahteva *Njazi Gashi, Lirije Gashi, Nazife Hajdini-Ahmetaj i Adriana Rexhepi*, Rešenje o neprihvatljivosti od 10. septembra 2019. godine, stavovi 52-54).

Zaključci

125. Sud, na kraju utvrđuje da:

- (i) Navodi podnosioca zahteva za povrede člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a koji se tiču obrazloženja sudskih odluka, ne određivanju superekspertize i usvajanja zahteva o nekim dodatnim svedocima su očigledno neosnovani po ustavnim osnovama i kao takvi se trebaju odbiti kao neprihvatljivi na osnovu člana 113.7 Ustava i pravila 39 (2) Poslovnika o radu;
- (ii) Navodi podnosioca zahteva za povrede člana 46 Ustava i člana 1 Protokola br. 1 EKLJP-a u vezi sa pravom na imovinu su očigledno neosnovani po ustavnim osnovama i kao takvi se trebaju odbiti kao neprihvatljivi na osnovu člana 113.7 Ustava i pravila 39 (2) Poslovnika o radu;
- (iii) Navodi podnosioca zahteva za povrede člana 54 Ustava a u vezi sa članom 13 EKLJP-a o pitanjima sudske zaštite prava i prava na delotvorno pravno sredstvo nisu objašnjeni na adekvatan način i kao takvi se trebaju odbiti na osnovu člana 48 Zakona a u vezi sa članom 39 (1) (d) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosova, u skladu da članom 113.1 i 113.7 Ustava, članom 20. Zakona i u skladu sa pravilima 39 (1) (d) i 39 (2) Poslovnika o radu, dana 5. februara 2020. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20 (4) Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

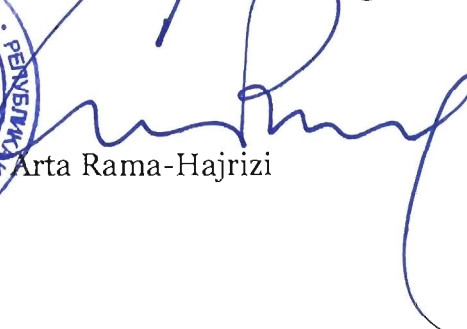
Sudija izvestilac

Selvetë Gërxhalli-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi